

Brata sta se zelo začudila poštenosti ubozega soseda. Preskrbela sta mu dela in zaslužka, da je s svojo družino lahko pošteno izhajal.

Bežite pred grehom, ognite se zlá.
Skušnjava prevečkrat v pogubo peljá.

Mladinoljub.

Sanje.

Ivanek je ljubil svojo mater čez vse. Bil je priden in se je povsod vedel takó, da je delal materi veselje; le škoda zanj, da je bil preveč lehkomišeln deček. Če so mu mati rekli, da naj stori to ali óno, takój je pozabil vse, kar mu je bilo naročeno.

Necega dné mu rekó mati: „Ná, Ivanek, nesi to pismo dekli in reci jej, da ga naj takój odnese na pošto, ker se zelo mudi. Zdaj je tri četrť deset in za četrť ure pošta ótíde, — reci jej, da se naj nikar ne mudí, ter se naj podvíza, da pismo še o pravem času prinese na pošto.

„Razumem, mati, razumem!“ reče Ivanek ter ótíde iz sobe. Zunaj na dvorišči je stal slepec z gosli v roci in poleg njega ubožen deček, ki ga je ob palici vodil. Slepec je godel na gosli, a deček je pel mične pesnice. Lehkomišeln Ivanek se takój ustavi, posluša prijetno petje, a na pismo in pošto popolnem pozabi. Pozneje še vpraša slepeca odkod da je, in kako da je slep. V tem razgovoru mine dobre pol ure. Ubogi slepec zdaj poprosi Ivanka, da bi mu dal kaj vbogajme. Ivanek teče k materi in jih prosi, naj bi dali slepemu siromaku kak dar v božje imé. Ali kako se ustrašijo mati, ko zagledajo v dečkovej roci pismo. Hitro mu ga iztrgajo, tekó k dekli ter jej rekó, da naj hití na pošto, kolikor more, ker se za pismo zelo mudí. Dekla teče, kolikor more, ali kmalu se povrne s pismom v roci ter pripoveduje, da je pošta že pred pol ure ódšla. Ko mati to slišijo, prebledé kakor smrt, ter se žalostni zgrudijo na stol. Pismo je bilo namreč zelo nujno, in ker se ni oddalo, čakala jih je velika nepovoljnost.

Naslednjo noč gre Ivanek v svojo posteljico, ki je stala poleg materine.

„Z Bogom, Ivanek!“ rečejo mu mati, podajo mu roko, zastokajo in — umró.

Oh, kako se je jokal ubogi Ivanek! Mrtvo mater oblečejo v črno obleko ter jo položé na mrtvaški oder. Ob vsakej stráni mrtvaškega odra so gorele velike voščene sveče in vse polno ljudi je dohajalo v sobo, kropèč mrtvo mater z blagoslovljeno vodo. Vse je bilo žalostno, vse je bridko jokalo po Ivankovej materi. Ali nihče ni bil tako žalosten, nihče ni toliko jokal, kakor ubogi, zapuščení Ivanek. „Oh, ljuba moja mamica,“ vpil je deček in se zvíjal, „kako ste mi bili dobri! Vi ste me vzrejali in oblačili; vi ste mi v bolezní tako lepo stregli; vi ste me učili moliti in na knjigo brati. Oh koliko lepih naukov ste mi dali. Kako srečen bi bil, ko bi mi vi še živeli, in storil bi vse, kar bi želeli!“ Tako je jokal in vzdihoval ubogi Ivanek, ali vse zamán, mati ga niso slišali.

Zdaj položé mater v mrtvaško krsto (trugo), ter jo pokrijejo s črnim suknom. Pogrebeci pridejo, vzdignejo krsto, da jo nesó na pokopališče.

V kakšnej stiski je bil to noč Ivanek, tega moje pero ne more popisati. Ali mislite si njegovo veselje, ko družega jutra ódprè oči in ugleda svojo dobro mater zdravo in veselo poleg sebe ter vídi, da vse to so bile le —

prazne sanje. „Oh, zdaj vas hočem ubogati, ljuba moja mamica,“ reče veselo Ivanek, „ker vidim da vas še imam in niste umrli. Ves čas vas hočem rad imeti in storiti vse, kar mi ukažete. In ko pride čas, da se vaše telo izpremeni v prah in pepel, potlej hočem samo jokati, potlej ne bo več časa, da bi vas ubogal in da bi izpolnjeval vaše želje.“

Ivanek je bil zvest svojej obljubi. Poboljšal se je in je bil svojej dobreg materi ves čas njenega življenja v čast in veselje. X.

Nespametni popotnik.

„Čemú se vedno učim?“ tako je tožil necega dne Jožek svojemu očetu. „Jaz mislim, da bi človek lahko dobro in srečno izhajal, če bi tudi ne znal brati, pisati in računati.“

„Ljubi moj Jožek,“ rečejo oče smijoč se, „vidim, da ne veš, kaj govoriš. Da boš pa bolje spoznal, koliko koristi imaš, ako se pridno učiš, poslušaj, hočem ti povedati nekaj:“

Mlad popotnik se napravi, da bi potoval v daljno tujo deželo. Prej nego odpotuje, napolni si torbo s kruhom in sadjem, da bi se okrepčal na poti, kadar bi mu bilo treba. Nu kmalu se izpremislil, ter pomeče vso hrano iz torbe, ki jo je mislil s seboj nesti. „Čemú mi je kruh in sadje?“ reče, „pač ni vredno, da bi vse to s seboj nosil. Gotovo gladú ne poginem na poti, če imam živež s seboj ali ne. Ta kruh in to sadje mi niti četrte ure življenja ne podaljša niti okrajša. Kakor misli, tako tudi stori in se podá na pot brez vsega brešna. Prvi in drugi dan je hodil po lepih planinah in dolinah, po katerih so se vili hladni studenci; povsod je bila zemlja posuta z najlepšim cvetjem, zelenjem in drevjem, ki je bilo polno sladkega sadja. Tu se je lahko najedel in napil, kolikor mu je bilo potreba. Našel je tudi nekoliko dobrih ljudi, ki so ga radi pod streho vzeli. A tretji dan pride v zelo pust kraj, v katerem ni bilo ne trave ne vode, vso zemljo je pokrival sam pesek.“

Lačen in žejen spozna zdaj nesrečni popotnik svojo neumnost, ter se kesá, da ni imel nobenega brešna pri sebi. „Oh!“ reče sam v sebi, „zakaj nisem bil pametnejši in si nisem vzel hrane s seboj; v tej puščavni bom moral gladú umreti.“ Toda zdaj je bilo vse njegovo kesanje zastonj. Dolgo se je boril z lakoto in žejo, in skoraj bi bil onemagal v tej hudej potrebi, ako bi ne bil prišel nek trgovec mimo njega, ki se ga je usmilit in rešil iz preteče mu nevarnosti.

„Ta popotnik je bil pač neumen,“ reče Jožek, „in ne bilo bi krivo, ako bi bil moral od gladú umreti. Da ni tako neumno delal, in bi bil vzel hrane s seboj, kakor je nameraval, ne bilo bi se mu tako hudo godilo.“

„Ravno tako neumen bi bil tudi ti,“ rečejo modri oče, „ako bi mislil, da se ti ni treba učiti. Kdor si v mladosti ne nabere potrebnih nauk, prave duševne hrane, temu se bo treba na stare dni boriti z vsakovrstnimi težavami; tak človek bo na stare dni nesrečen na duši in telesu. Zatorej spominjaj se vedno prigovora, ki pravi:

Kar posejéš mlade dni
To na starost te redí.